Näringsutskottets betänkande 1986/87:8

om handel med ädelmetallarbeten, m. m. (prop. 1986/87:8)

NU 1986/87:8

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1986/87:8 (industridepartementet) om handel med ädelmetallarbeten och om bestämning av volym och vikt,

dels tre motioner som har väckts med anledning av propositionen,

dels tre motioner om ädelmetallkontrollen från allmänna motionstiden år 1985.

Upplysningar i ärendet har inför utskottet lämnats av generaldirektör Laila Freivalds och avdelningsdirektör Birgitta Baltzar, konsumentverket, överingenjör Harald Lundahl, statens provningsanstalt, ombudsman Eric Form, Guldsmedsbranschens samorganisation, och guldsmed Kurt Carlsson, ordförande i Guldsmedsmästarnas riksförbund.

Sammanfattning

Regeringens förslag till ny lag om handel med ädelmetallarbeten tillstyrks av utskottet. Lagen innebär bl. a. att den statliga kontrollstämplingen av ädelmetallvaror blir frivillig, att silverarbeten inte heller behöver ansvarsstämplas av tillverkare eller importör och att 14 karat – mot nu 18 – räcker som finhalt för guldarbeten. Enligt en reservation (vpk) bör lagförslaget avslås. Utskottet tillstyrker också att lagen om bestämning av volym och vikt ändras i avreglerande riktning.

Propositionen

Förslag

Regeringen föreslår att riksdagen antar förslag till

1. lag om handel med ädelmetallarbeten,
2. lag om ändring i lagen (1971:1081) om bestämning av volym och vikt.

Lagförslagen har granskats av lagrådet. De finns på s. 3–7 i propositionen.

1 *Riksdagen 1986/87. 17 saml. Nr 8*

I propositionen erinras om det regelförenklingsarbete som pågår inom regeringskansliet. Därvid görs koncentrerade insatser bl. a. inom området teknisk provning och kontroll. De aktuella lagförslagen bygger på förslag som har tagits fram inom ramen för detta arbete och som har redovisats i departementspromemoriorna (Ds I 1984:11) Ädelmetallkontroll? och (Ds I 1985:4) Enklare kontroll av volym och vikt. Båda förslagen syftar till att göra den statliga kontrollen enklare och mer rationell.

Enligt nu gällande *lagstiftning om ädelmetallarbeten* skall alla sådana arbeten (guldarbeten med en minsta finhalt av 750 ‰ motsvarande 18 karat, silverarbeten med en minsta finhalt av 830 ‰, platinaarbeten med en minsta finhalt av 950 ‰) som saluhålls eller försäljs yrkesmässigt förses med *dels* ansvarsstämplar av tillverkare eller importörer, *dels* statliga kontrollstämplar av statens provningsanstalt. Kontrollstämpeln utgörs av lilla riksvapnet, dvs. tre kronor, i trepassformad sköld (den s. k. kattfoten) för svensktillverkade produkter och i oval sköld för importerat gods. Det är vidare förbjudet att saluhålla eller försälja guld-, silver- eller platinaarbeten med lägre finhalt.

Enligt den föreslagna nya lagen om ädelmetallarbeten behålls importörers och tillverkares skyldighet att ansvarsstämpla guld- och platinaarbeten, medan ansvarsstämpling av silverarbeten blir frivillig. Kravet på statlig kontrollstämpling slopas. Möjlighet finns dock till frivillig statlig kontrollstämpling, varvid importerade varor inte skall särbehandlas. Minsta finhalt för guldarbeten sänks till 585 ‰ motsvarande 14 karat. Det blir tillåtet att sälja arbeten med lägre innehåll av guld, silver eller platina än som krävs för att uppfylla kraven på ädelmetallarbete, men arbetet får inte anges vara eller ges sken av att vara ädelmetallarbete eller som utfört av guld, silver eller platina. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1988.

Enligt *lagen om bestämning av volym och vikt* skall statlig kontroll ske av mätdon som används vid försäljning i detaljhandeln av varor efter volym och vikt. I praktiken gäller kontrollen främst butiksvågar och petroleummätare. Lagen innehåller också ett principiellt krav på att en kundvåg skall finnas tillgänglig i lokaler för detaljhandel med livsmedel.

För kontrollen enligt denna lag finns en centralt och regionalt uppbyggd kontrollorganisation inom statens provningsanstalt. Regler om hur kontrollen skall bedrivas finns i föreskrifter från provningsanstalten.

De ändringar i lagen om bestämning av volym och vikt som nu föreslås har begränsad omfattning. I lagen tas bl. a. in regler som gör det möjligt att auktorisera enskilda serviceföretag att godkänna ett mätdon. Reglerna om kundvåg förenklas ytterligare. Bestämmelser om hur kontrollen skall utföras förutsätts alltjämt bli beslutade på myndighetsnivå. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1987. Nya myndighetsföreskrifter förutsätts träda i kraft efter hand med beaktande av bl. a. praktiska skäl. Enligt propositionen bedöms förslagen inte medföra något försämrat konsumentskydd.

Motionerna

Yrkanden

De motioner som har väckts *med anledning av propositionen* är följande:

1986/87:N101 av Birthe Sörestedt m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen avslår proposition 1986/87:8 i de i motionen berörda delarna.

1986/87:N102 av Stina Gustavsson (c), vari hemställs att riksdagen
1. avslår förslaget om slopandet av statlig kontroll av silverarbeten,
2. avslår förslaget om en sänkning av finhaltskravet på ädelmetallarbeten.

1986/87:N103 av Lars Ahlström (m) och Sten Svensson (m), vari hemställs att riksdagen
1. beslutar att propositionens lagförslag skall ändras så att krav på ansvarsstämpel för silverarbeten ställs samt att åtskillnad mellan utländskt och svenskproducerat guldarbete kan åstadkommas,
2. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om principerna för organiserandet av en fristående och oberoende statlig kontroll- och provningsverksamhet.

De motioner *från allmänna motionstiden år 1985* som behandlas här är följande:

1984/85:1420 av Rune Carlstein m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen hos regeringen ger till känna vad som i motionen anförts om finhalten i ädelmetall och kontrollstämpling.

1984/85:2086 av Rolf Rämgård (c) och Bengt Kindbom (c), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att ingen sänkning av finhalten på ädelmetaller bör ske samt att nuvarande kontrollsystem bibehålls.

1984/85:2625 av Olle Grahn (fp), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om den obligatoriska kontrollstämplingen av ädelmetaller.

Motivering

De synpunkter som förs fram i motionerna med anledning av propositionen gäller frågan om handel med ädelmetallarbeten. Förslagen om ändringar i lagen om bestämning av volym och vikt föranleder inga erinringar.

I motion 1986/87:N103 (m) sägs att den principiella inriktningen av regeringens förslag är utmärkt. Den innebär en angelägen och välbehövlig avreglering, som moderata samlingspartiet ofta har efterlyst. Emellertid anför motionärerna vissa betänkligheter mot förslagen om ädelmetallkontrollen. Det är viktigt, menar de, att den kvalitetstradition som kännetecknar svenskt hantverk upprätthålls. Genom den kontrollstämpling som sker enligt nuvarande bestämmelser kan man skilja mellan svenska och utländska produkter. Motionärerna finner förslaget om att särbehandlingen av importen skall slopas olyckligt. Förslaget innebär "en okänslighet för önskemålen från den kvalitetsmedvetna branschen, dvs. guld- och silversmideshantver-

ket". Lagförslaget borde därför ändras på denna punkt. Motionärerna anser även att nuvarande krav på ansvarsstämpling av silverarbeten skall behållas.

I motionen framförs också vissa principiella synpunkter på förhållandet mellan statlig föreskrivande och kontrollerande verksamhet. Uppgiften att ställa krav på säkerhets- och kvalitetsnivåer m. m. får inte sammanblandas med uppgiften att kontrollera hur kraven har blivit uppfyllda eller i vad mån gällande bestämmelser har efterlevts. Motionärerna hänvisar till tidigare förslag från moderata samlingspartiet, bl. a. om att konsumentverkets provningsverksamhet skall föras över till statens provningsanstalt (jfr LU 1985/86:34 res. 17). I enlighet härmed föreslås ett uttalande av riksdagen till regeringen om att angivna principer skall läggas till grund för de tillämpningsföreskrifter m. m. som blir en följd av ett riksdagsbeslut om ädelmetallkontrollen.

I motion 1986/87:N102 (c) hänvisas till en på initiativ av branschorganisationerna gjord opinionsundersökning enligt vilken konsumenterna vill ha kvar såväl den obligatoriska statliga kontrollstämplingen som nuvarande bestämmelser om lägsta finhalt. Motionären erinrar också om att nuvarande kontroll till stora delar bygger på en konvention som Sverige tillsammans med en rad andra länder har undertecknat och som reglerar förutsättningarna för ömsesidigt erkännande av de anslutna ländernas kontroll och märkning av ädelmetallvaror. Vidare hävdas att regeringens förslag inte tar hänsyn till de problem som är förknippade med allergier förorsakade av ädelmetaller med inblandning av bl. a. nickel. En sänkning av finhaltskravet på t. ex. guld skulle enligt motionären innebära onödigt stora allergirisker för många konsumenter. Ett reviderat kontrollsystem borde därför innefatta beteckningar som anger varans innehåll av bl. a. nickel.

Avslag på propositionen i berörda delar yrkas i motion 1986/87:N101 (s). De konsekvenser som förslaget kommer att medföra för guldvaruindustrin, handeln och konsumenterna är inte tillräckligt beaktade, anförs det. Man hänvisar till att den svenska kontrollen sedan länge är en vedertagen information till konsumenterna. Att kontrollen sker före försäljningen av varan innebär köptrygghet. Kontrollverksamheten vid statens provningsanstalt finansieras helt genom avgifter och medför alltså ingen kostnad för staten. Kontrollkostnaden utgör i genomsnitt endast 0,5 % av kostnaden för det färdiga ädelmetallarbetet och påverkar alltså inte priset mer än marginellt. Motionärerna anser också att års- och ortsstämplingen – som enligt regeringens förslag skall bli frivillig – liksom hittills skall vara obligatorisk med hänsyn bl. a. till det kulturhistoriska intresset. Vidare anförs att en sänkning av finhalten skulle leda till en avsevärd ökning av importen av ädelmetallvaror, som för närvarande uppgår till mer än 50 % av försäljningen. Den svenska tillverkningen skulle komma att drabbas omedelbart, och troligen skulle merparten av arbetstillfällena – för närvarande ett tusental – komma att försvinna. Vidare skulle risken för nickelallergier öka. Som ytterligare skäl för att nuvarande finhalt för guldarbeten bör behållas pekar motionärerna på att det finns länder i såväl Europa som övriga delar av världen som tillämpar en lägsta finhalt av 18 karat. Motionärerna anser sammanfattningsvis att det inte finns någon som helst anledning att ändra på det befintliga systemet för ädelmetallkontroll.

Även i de tre motionerna från allmänna motionstiden år 1985 avvisas – på grundval av den då föreliggande departementspromemorian – tanken på en avreglering på området. I motion 1984/85:1420 (s) anförs i huvudsak samma argument som i den senast refererade motionen. Det vore ett svek mot konsumenterna att ta bort den obligatoriska kontrollstämplingen, sägs det i motion 1984/85:2086 (c). Motion 1984/85:2625 (fp) är i huvudsak likalydande med denna.

Utskottet

Ädelmetallkontroll

Handeln med arbeten av ädelmetall är i Sverige sedan länge noga reglerad genom särskild lagstiftning. Statlig kontroll av finhalten i arbeten av guld och silver infördes ursprungligen genom 1752 års stämpelstadga. Det grundläggande motivet för kontrollen var att föremål av ädelmetall ansågs kunna användas som betalningsmedel. Efter hand har detta motiv förlorat sin betydelse. Syftet med ädelmetallkontrollen är numera främst konsumentskydd. Enligt gällande lagstiftning, som omfattar även platina, får endast sådana arbeten som har en viss lägsta finhalt saluhållas eller försäljas i Sverige. Sådana arbeten måste vara försedda med föreskrivna stämplar, dels ansvarsstämpel med uppgift om finhalt m. m. för vilken tillverkare eller importör svarar, dels statlig kontrollstämpel som styrker den angivna finhalten och som anbringas av statens provningsanstalt.

Under senare år har behovet av en särskild statlig reglering av ädelmetallhandeln ifrågasatts. Som redovisas i propositionen (s. 13 f.) antogs redan år 1971 en ny lag om handel med ädelmetallarbeten som innebar bl. a. att den obligatoriska kontrollstämplingen skulle ersättas med ett frivilligt system. Denna lag kom dock inte att träda i kraft. Frågan har åter aktualiserats i samband med strävandena efter förenkling av statliga regelsystem gentemot näringslivet. Det förslag om en partiell avveckling av ädelmetallkontrollen som nu har lagts fram av regeringen grundas på uppfattningen att konsumentskyddet på detta område liksom på andra områden i princip bör kunna tillgodoses genom den generella lagstiftningen – bl. a. marknadsföringslagen – och genom konsumentverkets verksamhet. I enlighet härmed uttalas också i propositionen (s. 18) att det på sikt bör vara möjligt att helt avskaffa specialregleringen av ädelmetallhandel. Den föreslagna nya lagstiftningen avses därför bli utvärderad inom en femårsperiod. Denna tidrymd ger också branschen möjlighet, anförs det, att utveckla ett system som utan statlig reglering tillgodoser önskemål om opartisk konsumentinformation, garantiordning för konsumenterna, näringsfrihet och andra viktiga aspekter.

Det aktuella lagförslaget innebär att vissa inslag i nuvarande reglering slopas, nämligen dels förbudet mot försäljning av arbeten som inte uppfyller kraven på finhalt för ädelmetallarbeten, dels den obligatoriska kontrollstämplingen, dels – beträffande arbeten av silver – den obligatoriska ansvarsstämplingen. Vidare föreslås en sänkning av lägsta finhalt för ädelmetallarbete av guld från 18 karat till 14 karat. I viss utsträckning har i lagförslaget hänsyn tagits till kritiska synpunkter som framförts bl. a. från

branschens sida vid remissbehandlingen av den departementspromemoria som ligger till grund för förslaget. Dessa synpunkter avspeglas även i de tre motioner från allmänna motionstiden år 1985 som utskottet nu har att behandla. Sålunda har departementspromemorians förslag om sänkning av finhalten för ädelmetallarbeten av guld ända till 8 karat frångåtts. Vidare föreslås den nya lagen träda i kraft först den 1 juli 1988, så att branschen skall få rimlig tid för anpassning till de nya reglerna. Det kan också noteras att lagförslaget inte innehåller några bestämmelser om tillsyn. I propositionen anförs (s. 22), med hänvisning till gällande konsumentpolitiska riktlinjer, att det i första hand bör prövas vad branschens egna åtgärder kan åstadkomma.

Det saknas i propositionen, liksom i den bakomliggande departementspromemorian, någon närmare bedömning av konsekvenserna i olika hänseenden om lagförslaget genomförs. Med hänsyn härtill har utskottet funnit det angeläget att genom utfrågning av företrädare för branschen och berörda myndigheter få denna fråga något belyst.

Vid utfrågningen har framkommit bl. a. följande. Den totala omsättningen inom guldsmedsbranschen uppgick år 1985 till ca 1,2 miljarder kronor, fördelad på 750 butiker, vilket motsvarar ca 0,65 % av detaljhandelns omsättning. Antalet anställda uppgick till ca 2 500. Därtill kommer ca 1 000 anställda i tillverkningsledet. Priskonkurrensen är hård, bl. a. till följd av en aggressiv marknadsföring från några företags sida. Branschen har lönsamhetsproblem. Betydande strukturförändringar förutses. Enligt företrädare för branschen skulle ett genomförande av lagförslaget medföra ekonomiska problem för företagen i första hand genom att sänkt krav på finhalt för guld framtvingar en omfattande förnyelse av lagren. Inom branschen finns det en opinion för bibehållande av en lägsta finhalt av 18 karat.

Beträffande den statliga kontrollstämplingen är opinionen något mer splittrad. Detta gäller särskilt bland guldsmedsmästarna, som arbetar främst med konsthantverk. Den förhärskande uppfattningen inom branschen synes dock vara att kontrollstämplingen har stor betydelse för konsumenternas val. Även om obligatoriet avskaffades skulle det komma att ske en omfattande frivillig stämpling. Ett slopande av nuvarande obligatoriska kontroll skulle därför, menar man, inte innebära någon nämnvärd kostnadsminskning för företagen. Från provningsanstaltens sida räknar man emellertid med att den frivilliga kontrollstämplingen efter hand kommer att minska, vilket skulle leda till en successiv avveckling av 25–30 arbetstillfällen främst i Borås.

Vid utfrågningen har vidare från konsumentverkets sida anförts att nuvarande problem med otillbörlig marknadsföring m. m. inom branschen kan komma att förvärras om den obligatoriska kontrollen avskaffas. Verket anser emellertid inte att detta utgör något skäl från konsumentsynpunkt för bibehållande av ett statligt kontrollsystem. Däremot ser verket det som en konsumentfråga av stor vikt att användningen av nickel i bl. a. smycken kan bringas under kontroll med hänsyn till förekomsten av nickelallergier.

Beträffande sistnämnda fråga hänvisas i propositionen (s. 22) till att regeringen nyligen har tillsatt en kommitté (S 1986:2) för att utreda frågor kring förebyggande av allergier och andra överkänslighetsreaktioner. Enligt direktiven (dir. 1986:7) skall kommittén bl. a. kartlägga vilka ämnen och produkter som innebär risker från allergisynpunkt – särskilt nämns örhängen

som innehåller nickel – samt undersöka vilka system för redovisning och kontroll som i dag finns för dem. Om dessa system är otillfredsställande bör kommittén föreslå lämpliga förbättringar. Kommitténs arbete bör enligt direktiven vara avslutat under år 1987.

Utskottet tar så upp det nu framlagda förslaget till lag om handel med ädelmetallarbeten. Som framgått innebär förslaget att vissa tvingande inslag i det nuvarande kontrollsystemet slopas och att därmed – som ett led i pågående arbete med förenkling av statliga regler gentemot näringslivet – ökat utrymme skapas för egenkontroll.

Denna allmänna inriktning av regeringens förslag får stöd i motion 1986/87:N103 (m). Motionärerna föreslår dock ett bibehållande av nuvarande ordning i två hänseenden, nämligen att svensktillverkade arbeten skall kunna skiljas från importerade och att ansvarsstämplingen av silverarbeten skall vara obligatorisk. Sistnämnda krav förs fram även i motion 1986/87:N102 (c). I denna yrkas också på att nuvarande lägsta finhalt för guld av 18 karat behålls.

En direkt negativ inställning till förslaget redovisas i motion 1986/87:N101 (s). Motionärerna avvisar inte bara en sänkning av finhalten för guld utan även ett slopande av den obligatoriska kontrollstämplingen. Detta torde få tolkas så att lagförslaget avstyrks i sin helhet.

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag. Motiven för en långtgående statlig särreglering på ädelmetallområdet har enligt utskottets mening alltmer försvagats. Särskilt det nuvarande förbudet mot försäljning av varor innehållande ädelmetaller som inte uppfyller vissa krav på finhalt framstår som otidsenligt. Samma gäller den obligatoriska kontrollstämplingen. För ädelmetallarbeten liksom för andra varor – av vilka många har långt större betydelse för genomsnittskonsumenten – bör konsumenternas behov av information och skydd kunna tillgodoses på grundval av den generella lagstiftningen på området. Olika statliga myndigheter, bl. a. konsumentverket, bör självfallet medverka till att konsumentintresset tillgodoses. Utskottet förutsätter, i enlighet med vad som sägs i propositionen, att behovet på längre sikt av särskild statlig reglering på ädelmetallområdet kommer att tas upp till prövning när erfarenhet vunnits av den föreslagna lagen.

Som motiv för bibehållande av nuvarande lägsta finhalt av 18 karat för guld har anförts, bl. a. i två av motionerna, att en sänkning av finhalten skulle medföra ökade risker för nickelallergier. Vid utskottets behandling av ärendet har bekräftats att sådana allergier utgör ett stort och växande problem. Det är emellertid uppenbart att problemet måste lösas i ett större sammanhang. Även andra källor till nickelallergier än smycken av ädelmetall bör sålunda beaktas. Som framgått har en utredning om redovisning och kontroll av olika allergiframkallande ämnen nyligen påbörjats. Såvitt utskottet kan finna utgör nickelallergifrågan inget bärkraftigt motiv för bibehållande av nuvarande reglering av handeln med arbeten av ädelmetall.

Utskottet vill också något kommentera yrkandena i motion 1986/87:N103 (m) om att ansvarsstämpling av silver och åtskillnad vid kontrollstämplingen mellan svensktillverkat och importerat arbete skall bibehållas. Motivet för dessa yrkanden är i första hand omsorg om det svenska guld- och silversmideshantverket. Utskottet finner det i likhet med motionärerna angeläget att

den kvalitetstradition som kännetecknar detta hantverk kan bevaras. Emellertid kan det enligt utskottets mening ifrågasättas huruvida statliga bestämmelser om obligatorisk stämpling, som i första hand tar sikte på finhalten, utgör ett lämpligt instrument härför. Därtill kommer att nuvarande ordning för kontrollstämpling av importerade arbeten kan anses utgöra en form av handelshinder, vilket har påtalats bl. a. i det nordiska samarbetet. Samma gäller för övrigt även bestämmelsen om finhalt av minst 18 karat för guldarbeten, eftersom denna gräns försvårar import från bl. a. grannländer som tillämpar lägre finhalt.

Utskottet anser sammanfattningsvis att flertalet av de intressen som har åberopats som motiv för bibehållande helt eller delvis av nuvarande statliga reglering bör kunna tillgodoses bättre genom branschens egna åtgärder. Sådana åtgärder kan lättare anpassas till de aktuella behoven. Exempelvis skulle en märkning av silverarbeten kunna ta sikte i första hand på att skapa en garanti för arbetenas hantverksmässiga kvalitet. Av stor betydelse är givetvis konsumenternas önskemål om information och kvalitetsgarantier. Som framgår av propositionen (s. 17) har man inom branschen redan gjort vissa förberedelser för ett eget kontrollsystem, som baseras på utnyttjande av de resurser som nu finns hos statens provningsanstalt. Utskottet förutsätter att dessa resurser kan ställas till förfogande för ändamålet enligt de villkor som gäller för provningsanstaltens uppdragsverksamhet.

På en punkt av lagteknisk natur bör regeringens förslag till ny lag om handel med ädelmetallarbeten ändras. Som har påpekats i generaltullstyrelsens remissyttrande finns det inte skäl för bestämmelser om tullhantering av importerade arbeten enligt 16 § i lagförslaget. Denna paragraf bör utgå.

Utskottet förordar alltså, med förbehåll för angivna ändring, att riksdagen antar lagförslaget. Därmed avstyrker utskottet motion 1986/87:N103 (m), såvitt den går ut på ändringar i detta, samt motionerna 1986/87:N101 (s) och 1986/87:N102 (c). Utskottet avstyrker även de tre motioner om ädelmetallkontrollen – 1984/85:1420 (s), 1984/85:2086 (c) och 1984/85:2625 (fp) – som väcktes under allmänna motionstiden år 1985 och som alla går ut på att nuvarande system skall behållas.

Övriga frågor

Regeringens förslag till lag om ändring i lagen om *bestämning av volym och vikt* har inte föranlett några motionsyrkanden. Utskottet, som inte har något att erinra mot lagförslaget, föreslår att riksdagen antar förslaget.

Utskottet tar slutligen upp den principiella fråga om åtskillnad mellan statlig *föreskrivande och kontrollerande verksamhet* som berörs i motion 1986/87:N103 (m). Motionärerna menar att kontroll och provning bör ske i fristående och oberoende organ och att denna princip bör läggas till grund för tillämpningsföreskrifterna om ädelmetallkontrollen.

Principfrågan behandlas utförligt i propositionen (s. 11 f.) i anslutning till de två aktuella lagförslagen. Det konstateras att statens provningsanstalt för närvarande på båda områdena är såväl föreskrivande myndighet som riksprovplats, vilket strider mot den princip som normalt gäller. Detta anses inte ha så stor betydelse på ädelmetallområdet med hänsyn till att lag och

förordning där innehåller mycket detaljregler. När det gäller kontrollen av mätdon fastställs emellertid reglerna huvudsakligen genom föreskrifter från den kontrollerande myndigheten, dvs. provningsanstalten. Av propositionen framgår att regeringen nu avser att föra över föreskriftsansvaret för mätdonskontrollen till konsumentverket.

På detta kontrollområde kommer alltså fördelningen av uppgifter att stämma överens med principen om åtskillnad mellan föreskrivande och kontrollerande verksamhet. När det gäller ädelmetallkontrollen anser emellertid utskottet att en motsvarande överföring av föreskriftsansvaret till konsumentverket eller någon annan myndighet knappast skulle vara ändamålsenlig. Även den föreslagna nya lagstiftningen på ädelmetallområdet innebär en förhållandevis detaljerad reglering, som lämnar ett begränsat utrymme för myndighetsföreskrifter. Med hänsyn till det anförda kan utskottet inte ansluta sig till kravet i motion 1986/87:N103 (m) på ett uttalande av riksdagen i frågan. Motionen avstyrks alltså i denna del.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *ädelmetallkontroll*

att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:1420, 1984/85:2086, 1984/85:2625, 1986/87:N101 och 1986/87:N102 samt motion 1986/87:N103 yrkande 1 antar det i proposition 1986/87:8 framlagda förslaget till lag om handel med ädelmetallarbeten, dock att 16 § i lagförslaget skall utgå,

2. beträffande *bestämning av volym och vikt*

att riksdagen antar det i proposition 1986/87:8 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1971:1081) om bestämning av volym och vikt,

3. beträffande *föreskrivande och kontrollerande verksamhet*

att riksdagen avslår motion 1986/87:N103 yrkande 2.

Stockholm den 18 november 1986

På näringsutskottets vägnar

Nils Erik Wååg

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Christer Eirefelt (fp), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Ivar Franzén (c), Wivi-Anne Radesjö (s), Sten Svensson (m), Birgitta Johansson (s), Åke Wictorsson (s), Per Westerberg (m), Per-Ola Eriksson (c), Jörn Svensson (vpk), Gudrun Norberg (fp), Lars Ahlström (m) och Leo Persson (s).

Reservation

Ädelmetallkontroll

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 7 med "Utskottet ansluter" och slutar på s. 8 med "skall behållas" bort ha följande lydelse:

Utskottet ansluter sig till den kritik av regeringens förslag som framförs i motion 1986/87:N101 (s). Förslaget är förhastat och innebär ingen reell förenkling. Som motionärerna påpekar finns det ingen som helst anledning att slopa nuvarande ädelmetallkontroll. Denna är lätt att tillämpa och väl förankrad hos såväl branschen som konsumenterna. Systemet är helt avgiftsfinansierat och medför inga kostnader för det allmänna. En avreglering enligt förslaget i propositionen skulle innebära att varor med olika halter av ädelmetall skulle komma i omlopp. Samtidigt skulle informationen till konsumenterna försämras. De oseriösa företagen i branschen skulle få friare spelrum. Försök att genom branschens egna åtgärder upprätthålla konsumenternas förtroende skulle sannolikt leda till ett system som är mera komplicerat och kostnadskrävande än dagens. Härtill kommer att den nuvarande regleringen utgör en viss spärr mot ökad användning av allergiframkallande metaller, främst nickel, i smycken m. m. Även om problemet med nickelallergier finns också i andra sammanhang skulle det enligt utskottets mening vara oansvarigt att nu slopa denna spärr.

Med hänvisning till det som anförts förordar alltså utskottet att riksdagen avslår förslaget till ny lag om handel med ädelmetallarbeten. Därmed tillstyrker utskottet motion 1986/87:N101 (s). Genom avslag på lagförslaget skulle även önskemålen i motion 1986/87:N102 (c) och motion 1986/87:N103 (m) i berörda delar tillgodoses.

Vad utskottet nu har förordat innebär också att de tre motionerna från allmänna motionstiden år 1985 – 1984/85:1420 (s), 1984/85:2086 (c) och 1984/85:2625 (fp) – kommer att tillgodoses i sak.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *ädelmetallkontroll*

att riksdagen med bifall till motion 1986/87:N101 och med anledning av motionerna 1984/85:1420, 1984/85:2086, 1984/85:2625 och 1986/87:N102 samt motion 1986/87:N103 yrkande 1 avslår proposition 1986/87:8 i vad avser förslag till lag om handel med ädelmetallarbeten.

Särskilt yttrande

Föreskrivande och kontrollerande verksamhet

Erik Hovhammar, Sten Svensson och Lars Ahlström (alla m) anför:

Vi instämmer i vad som sägs i motion 1986/87:N103 (m) om att det finns starka principiella skäl för att kontroll och provning på ett visst område skall bedrivas av organ som är helt oberoende av den föreskrivande myndigheten på området. Regeringens förslag beträffande ädelmetallkontrollen innebär ett avsteg från denna princip eftersom samma organ, dvs. statens provnings-

anstalt, skall utöva båda funktionerna, något som utskottet också har godtagit. Vi har avstått från att reservera oss häremot eftersom det just på detta kontrollområde för närvarande ter sig praktiskt svårt att föra över föreskriftsansvaret till annan myndighet. Vi förutsätter emellertid att regeringen i samband med genomförandet av den nya lagstiftningen överväger möjligheterna att ändra den nuvarande organisationen så att den stämmer bättre överens med nämnda princip.

gotab Stockholm 1986 11737